

Nom assignatura: **Psiquiatria**
Titulació: **Grau en Medicina (UAB-UPF)**
Curs: **5è**
Trimestre: **primer**
Nombre de crèdits ECTS: **6**
Hores de dedicació de l'estudiant: **150 hores**
Llengua o llengües de la docència: **català i castellà**
Professor responsable: **Antonio Bulbena Vilarrasa**

Identificació de l'activitat

Nom assignatura: **Psiquiatria**
Titulació: **Grau en Medicina (UAB-UPF)**
Nombre de crèdits ECTS: **6**
Curs: **5è**
Trimestre: **primer**

Coordinació i professorat

Coordinador: Antonio Bulbena Vilarrasa, catedràtic
Marta Torrens Mèlich, professora titular
Víctor Pérez Sola, professor titular
Luis Miguel Martín López, professor associat
Òscar Vilarroya Oliver, professor associat
Jordi Peña Casanova, professor associat
Guillem Pailhez Vindual, professor associat
Juan Castaño Asins, professor associat
Daniel Bergé Baquero, professor associat
Francina Fonseca Casals, professora associada

Competències a assolir

- ✓ Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig del dany mental
- ✓ Conèixer les bases de la relació entre salut i medi ambient
- ✓ Conèixer els fonaments biològics, psicològics i socials de la personalitat i la conducta
- ✓ Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig dels trastorns psiquiàtrics
- ✓ Conèixer els fonaments de la psicoteràpia
- ✓ Saber realitzar una anamnesi psiquiàtrica completa, centrada en el pacient i orientada a les diferents psicopatologies, interpretant el seu significat
- ✓ Conèixer els principals grups de fàrmacs, dosis, vies d'administració i farmacocinètica, les seves interaccions i efectes adversos, i prescripció i farmacovigilància

Objectius generals de l'aprenentatge

- ✓ Proporcionar els coneixements i les destreses per identificar, explorar, diagnosticar i tractar les malalties mentals.
- ✓ Proporcionar els coneixements sobre les bases biològiques, psicològiques i socials del comportament normal i patològic.
- ✓ Fer conèixer les eines terapèutiques de la psiquiatria: psicoteràpies, psicofarmacologia i d'altres tractaments biològics.
- ✓ Emmarcat dins de l'assignatura, es durà a terme un exercici de lectura i reflexió a partir d'un text literari (entre 15-20 pàgines DIN A4 o bé 25-30 pàgines en format llibre) adequat als objectius docents de l'assignatura. Els objectius d'aquest exercici són:
 1. Proporcionar un marc de referència humanístic que ajudi a l'estudiant de medicina a contextualitzar, comprendre i aprofundir sobre determinades malalties, situacions o comportaments mèdics.
 2. Adquirir i treballar una competència transversal com és la reflexió i la comunicació escrita.

Avaluació dels aprenentatges

Tots els continguts exposats a les classes teòriques i als seminaris podran ser objecte d'avaluació.

En finalitzar l'assignatura es farà una avaluació que constarà de preguntes d'elecció múltiple (PEM) (contingència 30%), de preguntes curtes (contingència 40%) i avaluació pràctica mitjançant videogravació o un cas clínic (30%). La recuperació de l'assignatura en el mes de juliol constarà de preguntes curtes i examen oral (contingència 70%) i avaluació pràctica mitjançant videogravació o un cas clínic (30%). Encara que en l'anterior convocatòria s'hagi aprovat una de les parts, caldrà examinar-se novament de tot.

L'exercici de lectura i reflexió a partir d'un text literari s'elaborarà entorn als temes o preguntes que es formularan en funció del text i tindrà una extensió mínima d'una pàgina i màxima de dues, utilitzant lletra tipus Arial, mida 10 Cpi, o Calibri, mida 11 Cpi, i espaiats de 1,5. El text es lliurarà a la primera setmana del trimestre, l'activitat es durà a terme durant les primeres quatre setmanes i es lliurarà la sisena setmana. Es lliurarà al professor responsable de l'assignatura mitjançant dos formats:

- En format paper (es podrà lliurar també a Secretaria de la Facultat si el professor així ho indica).

- Penjar-ho el mateix dia a la tasca creada especialment pel lliurament de l'activitat reflexió a l'aula de l'assignatura. El document podrà tenir extensió .doc o .pdf.

No hi hauran preguntes a l'examen de l'assignatura sobre aquesta activitat. La contingència sobre la nota final serà d'un màxim de 0,5 punts i només comptarà si l'estudiant supera l'assignatura.

Contingut de l'assignatura

El contingut es desenvolupa en:

- 34 classes teòriques
- 6 seminaris de dues hores cadascun
- 24 hores de pràctiques
- Treball individual

Classes teòriques. 34 classes teòriques de 50 minuts amb el següent temari:

Tema 1. Concepte i història de la Psiquiatria i la Salut Mental avui

Antonio Bulbena Vilarrasa

Orígens i definició de la psiquiatria. Dimensions de la Salut Mental. Aspectes històrics.

Tema 2. Models i teories psiquiàtriques

Antonio Bulbena Vilarrasa

Models conceptuals psiquiàtrics més importants: biològics, psicològics i socials.

Tema 3. Diagnòstics psiquiàtrics. Nosologia

Antonio Bulbena Vilarrasa

Mètodes de diagnòstic psiquiàtric. Instruments de diagnòstic. Classificacions CIE i DSM 5.

Tema 4. Psicopatologia i propedèutica psiquiàtrica

Luis Miguel Martín López

Aprenentatge diferencial de la història clínica en psiquiatria en relació a la història clínica mèdica convencional. Iniciació a l'exploració psicopatològica.

Tema 5. Trastorns mentals orgànics I

Jordi Peña Casanova

- Trastorn Mental Orgànic en les actuals classificacions (DSM-IV i CIE-10). Identificació de quadres de delírium o síndrome confusional.

Tema 6. Trastorns mentals orgànics II i deteriorament cognoscitiu

Jordi Peña Casanova

Identificació dels quadres de demència.

Tema 7. Trastorns esquizofrènics i esquizoafectius I

Daniel Bergé Baquero

Concepte i descripció. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 8. Trastorns esquizofrènics i esquizoafectius II

Daniel Bergé Baquero

Diagnòstic diferencial. Tractament.

Tema 9. Paranoia i trastorns delirants

Antonio Bulbena Vilarrasa

Definició i mecanismes de la paranoia. Presentació clínica dels trastorns delirants. Diagnòstic. Criteris de derivació. Tractament.

Tema 10. Addiccions I

Marta Torrens Mèlich

Coneixements bàsics dels trastorns relacionats amb el consum de les diferents substàncies d'abús. Epidemiologia del consum. Clínica associada al consum.

Tema 11. Addiccions II

Marta Torrens Mèlich

Coneixements bàsics dels trastorns relacionats amb el consum de les diferents substàncies d'abús. Epidemiologia del consum. Clínica associada al consum.

Tema 12. Trastorns afectius I

Víctor Pérez Sola

Diagnòstic d'episodis depressius i maníacs. Tractament de primera elecció en àmbits no especialitzats i criteris de derivació.

Tema 13. Trastorns afectius II

Víctor Pérez Sola

Diagnòstic d'episodis depressius i maníacs. Tractament de primera elecció en àmbits no especialitzats i criteris de derivació.

Tema 14. Trastorns d'ansietat i fòbics

Guillem Pailhez Vindual

Concepte i descripció dels diferents trastorns d'ansietat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 15. Trastorns de l'espectre obsessiu

Víctor Pérez Sola

Concepte i descripció dels fenòmens rumiatius i compulsius. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. L'espectre obsessiu. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 16. Trastorns de conversió i de somatització

Antonio Bulbena Vilarrasa

Concepte i descripció dels trastorns de conversió i de somatització. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 17. Trastorns d'adaptació. Reaccions psicològiques a la malaltia somàtica

Guillem Pailhez Vindual

Concepte i descripció dels trastorns d'adaptació. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 18. Resposta sexual i disfuncions sexuals

Francina Fonseca Casals

Fisiologia de la resposta sexual i implicacions en la patologia humana. Disfuncions i parafil·lies sexuals. Criteris per a la derivació a l'assistència especialitzada.

Tema 19. Conducta suïcida

Víctor Pérez Sola

Detecció del risc suïcida. Avaluació i correcta derivació. Intervenció en Urgències.

Tema 20. Trastorns de personalitat I

Francina Fonseca Casals

Concepte i descripció dels diferents trastorns de personalitat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 21. Trastorns de personalitat II

Francina Fonseca Casals

Concepte i descripció dels diferents trastorns de personalitat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 22. Psiquiatria infantil i autisme

Luis Miguel Martín López

Característiques de la psicologia infantil i la seva influència en els estats patològics. Detecció d'estats patològics. Avaluació i correcta derivació.

Tema 23. Trastorns de comportament en l'edat preescolar, escolar i adolescència

Luis Miguel Martín López

Característiques de la psicologia infantil i la seva influència en els estats patològics. Detecció d'estats patològics. Avaluació i correcta derivació.

Tema 24. Patologia psicossomàtica i Psiquiatria d'enllaç

Antoni Bulbena Vilarrasa

Estudi dels factors psicològics que puguin afectar la presentació i els cursos dels trastorns generals. Maniobres terapèutiques per al seu guariment o millora. Factors psicològics en l'etiologia d'algunes alteracions mèdiques. Recursos psicoterapèutics per associar-los al tractament general.

Tema 25. Trastorns de la conducta alimentària

Antonio Bulbena Vilarrasa

Coneixement dels trastorns de la dieta alimentària per poder diagnosticar o detectar un cas exercint en qualsevol especialitat no psiquiàtrica. Evitar alarmismes per desconeixement.

Tema 26. Gerontopsiquiatria

Antoni Bulbena Vilarrasa

Aplicació de les característiques de l'ancià a la patologia psiquiàtrica. Identificació dels trastorns psiquiàtrics propis de la vellesa. Aplicació dels tractaments corresponents, tenint en compte les condicions i l'edat de la persona.

Tema 27. Trastorns de la son

Antoni Bulbena Vilarrasa

Com efectuar l'exploració de la son. Bases neurofisiològiques dels trastorns de la son, principalment els que es presenten en les malalties psiquiàtriques.

Tema 28. Tractaments biològics: psicofàrmacs I (ansiolítics i antidepressius)

Víctor Pérez Sola

Nocions bàsiques de psicofarmacologia. Coneixements generals sobre psicofàrmacs: quan s'han d'utilitzar, com i quins són els principals avantatges i inconvenients.

Tema 29. Tractaments biològics: psicofàrmacs II (antipsicòtics i normotímics)

Daniel Bergé Baquero

Nocions bàsiques de psicofarmacologia.

Tema 30. Altres tractaments biològics

Víctor Pérez Sola

Tractaments biològics en psiquiatria. Nocions bàsiques de teràpia electroconvulsiva (TEC), psicocirurgia i altres tractaments.

Tema 31. Psicoteràpies I

Guillem Pailhez Vindual

Principals modalitats de psicoteràpia i indicacions, en el context dels tractaments psiquiàtrics.

Tema 32. Psicoteràpies II

Guillem Pailhez Vindual

Principals modalitats de psicoteràpia i indicacions, en el context dels tractaments psiquiàtrics.

Tema 33. Urgències psiquiàtriques

Luis Miguel Martín López

Identificar les característiques d'una urgència psiquiàtrica. Intervenció en crisi. Tractament d'urgència en els trastorns per ansietat i trastorns afectius.

Tema 34. Cervell i conducta

Oscar Vilarroya Oliver

Aplicacions bàsiques de les tècniques de neuroimatge en psiquiatria.

Seminaris

6 seminaris de 2 hores de durada cadascun:

Seminari 1: Psicopatologia i dolor

Professor: Juan Castaño Asins

Seminari 2: Addiccions

Professor: Marta Torrens Mèlich

Seminari 3: Trastorns d'ansietat i fòbics

Professors: Guillem Pailhez Vindual – Antonio Bulbena Vilarrasa

Seminari 4: Trastorns de personalitat

Professor: Víctor Pérez Sola

Seminari 5: Teràpies en Atenció Primària

Professor: Luis Miguel Martín

Seminari 6: Urgències: psicosi, ansietat, afectius

Professors: Daniel Bergé Baquero – Francina Fonseca Casals

Pràctiques

24 hores de pràctiques obligatòries

Les pràctiques clíniques tenen com a objectiu l'apropament i l'experiència de la pràctica de la psiquiatria a l'alumne, qui, sempre acompanyat del professor, rebrà les explicacions adequades per a la millor comprensió de l'assignatura i l'aprenentatge de destreses. Les pràctiques són especialment útils perquè l'alumne aprengui i desenvolupi les habilitats de l'entrevista metge-pacient en general i l'entrevista del pacient psiquiàtric en particular.

Es proposa una rotació per diferents dispositius de l'atenció psiquiàtrica amb la finalitat de prendre contacte amb els diferents aspectes de l'atenció en psiquiatria i salut mental. Així, es proposa que l'alumne acompanyi el professor en el curs de l'assistència clínica en els dispositius següents:

- Unitat de Psiquiatria d'aguts
- Unitat d'Addiccions (unitat d'ingrés i/o ambulatori)
- Unitat de Neuropsicologia
- Centre de Salut Mental
- Programa específic de la institució (per exemple, trastorns d'ansietat, teràpia familiar, etc.)

Metodologia docent

El programa de l'assignatura inclou:

Classes teòriques en les quals es dispensarà el contingut teòric del programa, a la vegada que es fomentarà la reflexió i participació de l'estudiant. Es lliurarà el material de les presentacions.

Seminaris, d'obligada assistència, en grups de 20-30 estudiants. S'empraran diverses metodologies actives, com la presentació i debat de casos, el joc de rol (*rol playing*) i d'altres.

Pràctiques, d'obligada assistència, en diferents dispositius d'atenció psiquiàtrica. La metodologia serà activa, presencial i avaluada.

Programació d'activitats

Seràn informades oportunament als estudiants.

Bibliografía recomendada bàsica

- Vallejo Ruiloba J. Introducción a la Psicopatología y la Psiquiatría (8ª edición) Masson. Barcelona 2015.
- Kaplan - Sadock. Sinopsis de psiquiatría. Ciencias de la conducta. Psiquiatría clínica. (10ª edición) Editorial Médica Panamericana 2009.
- Hales JA, Yudofsky SC, J.A. Talbolt JA. DSM-IV. Tratado de psiquiatría. (5ª edición). Masson, Barcelona 2009.
- Gelder, López Ibor, Andreasen. Tratado de Psiquiatría. (3 vols). Ars Médica. Barcelona. 2003.
- Lobo A. Manual de Psiquiatría. Interamericana 2013.
- Stern, Theodore A; Rosenbaum, Jerrold F; Fava, Maurizio; Biederman, Joseph; Rauch, Scott. Comprehensive Clinical Psychiatry. Massachusetts General Hospital 2008.
- Vallejo Ruiloba, J. Tratado de Psiquiatría (2ª edición). Ars Médica. Barcelona 2010.